

Шифр МГ40

**Відтворення метафоризації емоцій в англійсько-українських перекладах:
на матеріалі паралельного корпусу художніх текстів**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДТВОРЕННЯ МЕТАФОРИЧНОГО ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ	5
1.1. Сутність поняття «метафора емоцій»	5
1.2. Методи лінгвістичного аналізу та способи перекладу метафор емоцій.....	8
1.3. Пошук та видобування метафор у корпусах тестів.....	9
РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОР ЕМОЦІЙ НА ОСНОВІ ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ.....	15
2.1. Формування вибірки дослідження застосовуючи паралельний корпусу художньої літератури ParaSol.....	15
2.2. Концептуальні домени емоційних метафор в англійській художній літературі та їхнє відтворення в українських перекладах.....	17
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	27
АНОТАЦІЯ.....	30
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Мова є потужним інструментом, який допомагає вивчати емоції людей, і актуальність нашого дослідження визначається великим інтересом до того, як у різних мовах відображено уявлення людей про світ та про себе, виражено їхній емоційний та психічний стан, а також життєвий досвід. Разом з тим, аналіз великих обсягів текстових даних за допомогою корпусних методів дозволяє зробити чіткі висновки про особливості мовного втілення емоцій, їхнього метафоричного представлення.

Об'єктом нашого дослідження є метафори емоцій в художній літературі англійською мовою та їхній переклад українською мовою.

Предметом дослідження є концептуальні домени-джерела метафоричних моделей емоцій та стратегії перекладу метафор емоцій з англійської мови на українську.

Мета дослідження — проаналізувати стратегії англійсько-українського перекладу метафор емоцій в художній літературі використовуючи паралельний корпус. Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**:

- окреслити теоретичні основи вивчення метафоричного вираження емоцій та методи визначення концептуальних доменів таких метафоричних висловів;
- застосовувати корпуснобазований підхід для збору метафор емоцій та їхніх еквівалентів українською мовою;
- визначити ключові концептуальні домени виокремлених метафоричних висловів;
- порівняти основні концептуальні домени-джерела метафор емоцій англійською мовою та їхніх відповідників у перекладах українською мовою.

Фактичним матеріалом, що ліг в основу дослідження, є речення, виокремлені в результаті пошуку метафор основних емоційних концептів. Загальний обсяг вибірки складають 100 речень з текстів художньої літератури англійською мовою та, відповідно, їхні переклади українською мовою. Для

дослідження використовується ParaSol, паралельний корпус слов'янських та інших мов.

Використані методи дослідження: описовий метод, концептуальний аналіз, корпуснобазований аналіз, контекстний аналіз, контрастивний аналіз,.

Новизна дослідження полягає у застосуванні методів та інструментів корпусної лінгвістики для аналізу та вивчення особливостей перекладу англійських метафор емоцій українською.

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що результати дослідження сприяють розвитку корпусних досліджень на матеріалі українських та англійських паралельних художніх текстів.

Практичне значення нашого дослідження полягає у можливості застосовувати матеріали та результати праці під час викладання контрастивної лінгвістики, перекладознавства та корпусної лінгвістики.

Структура статті складається з вступу, двох розділів, висновків, анотації, списку використаної літератури та додатку. У вступі обґрунтовано актуальність дослідження, окреслено новизну, вказано мету та завдання праці. У першому розділі розглянуто теоретичні та методологічні засади дослідження, сутність емоційної лексики та метафор емоцій. Описано застосування концептуальної теорії метафор, подано короткий огляд останніх досліджень присвячених метафоричному вираженню емоцій та виділено методи, що використовуються для їхнього перекладу. У другому розділі показано застосування корпусу паралельних текстів ParaSol, на матеріалі текстових даних якого ми виділили концептуальні домени метафоричних висловів основних емоційних концептів. Зосереджено увагу на метафоризації емоцій в англійській художній літературі та на особливостях їхнього перекладу українською мовою. У висновках узагальнено результати нашого дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДТВОРЕННЯ МЕТАФОРИЧНОГО ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ

1.1 Сутність поняття «метафора емоцій»

Почуття людей виражені у мові, якою ми розмовляємо, і сформані за допомогою мовних засобів, якими ми користуємось. Отже, дослідження мови та, зокрема, емоційної лексики може допомогти ретельно вивчити та проаналізувати емоції та почуття людини і, таким чином, виявити велику кількість важливої інформації про нас самих.

Сама мова емоцій характеризується високою метафоричністю, яка породжує відповідно різні метафоричні та метонімічні вирази. Перед нами може розкритися цілий новий світ емоційних почуттів, оскільки мова емоцій не повинна розглядатися як сукупність буквальних слів, які позначають вже існуючу емоційну реальність, а як мова, яка може бути образною, та може визначати і навіть створювати нові емоційні концепти для людини. Золтан Ковечеш вважає, що емоційні концепти складають метафори, метонімії, а також пов'язані з ними поняття та культурні моделі [6].

Нейробіолог Джозеф Леду стверджує, що мовознавство розглядає мову емоцій як таку, що складається лише з буквальних слів для вираження почуттів, таких як страх, тривога, жах, побоювання, які класифікують відповідно до певної емоційної реальності (стану мозку та реакції організму). Це може призвести лише до спрощення багатьох способів взаємодії емоцій та мови [10].

Тим не менше, З. Ковечеш пояснює, що ми можемо відмовитись від спрощених поглядів на мову емоцій. Він показує нам, як багато емоційних концептів відображають поширені метафоричні моделі мислення шляхом детального міжлінгвістичного аналізу. Такі метафори емоцій виникають унаслідок повторюваних втілених у мові переживаннях, однієї з причин того,

чому людські емоції у багатьох культурах відповідають певним основним біолого-фізіологічним процесам у людському тілі та тілі, що взаємодіє із зовнішнім світом.

Крім того, З. Ковечеш стверджує, що існують різні культурні моделі емоцій, що виникають внаслідок унікальних моделей як метафоричного, так і метонімічного мислення в різних культурних контекстах. Образні слова та вирази, які належать до цієї групи, позначають різні аспекти емоцій. Вони можуть бути метафоричними та метонімічними [8].

Метафоричні вирази є проявами концептуальних метафор, згідно з дослідженнями Дж. Лакоффа та М. Джонсона [9].

Концептуальні метафори – це два віддалені домени (або ж концепти). Один із доменів, як правило, більш фізичний або конкретний, ніж інший (що, відповідно, є більш абстрактним). Відповідність встановлюється з метою зрозуміти більш абстрактне через більш конкретне.

Наприклад, «*boiling with anger*» (укр. *скипати гіновом (від гніву)*) — це лінгвістичний приклад дуже продуктивної концептуальної метафори *ANGER IS A HOT FLUID* (*гнів — це гаряча рідина*) [6], «*burning with love*» (укр. «*палати коханням*») — приклад метафори *LOVE IS FIRE* (укр. «*кохання — це вогонь*») [8], а «*to be on cloud nine*» (укр. «*бути на сьомому небі*») — *HAPPINESS IS UP* (укр. «*щастя — це возвишення*») [7]. Всі три приклади вказують на аспект інтенсивності відповідних емоцій.

Емоції розглядаються як такі, що складаються з багатьох елементів. Наприклад, один з елементів домену гніву є засмугитись, а елементом домену страху є передбачуване падіння температури тіла. Отже, лінгвістичні приклади для цих двох емоцій містять концепти засмугення від гніву та падіння температури через страх.

Дж. Леду припускає, що мова емоцій містить такі слова як *гнів, страх, любов і щастя*. Звичайно, мовці теж відчують, що деякі слова для вираження емоцій є більш базовими, ніж інші. Основні з них – це згадані вище слова: *гнів, смуток, страх, щастя (радість) та любов*. Зазначають, що існує сім

універсальних основних емоцій (*любов, щастя, гнів, страх, смуток, здивування і огида*), які супроводжуються і можуть бути підкреслені мімікою та фізіологічними реакціями [10]. Менш базові емоційні домени – це *роздратування, лют, обурення, переляк*. Але ми зосередимось на тих, що виражають саме основні емоції.

Поняття щастя, наприклад, асоціюється в англійській мові низкою більш конкретних доменів-джерел, зокрема *up, light, rapture/high*, а також дуже специфічними доменами, наприклад, *an animal that lives well* або *pleasurable physical sensation*[7].

Метафори смутку були проаналізовані з когнітивної лінгвістичної точки зору Барселоною (1986). Конкретні джерела їхньої метафоризації здебільшого пов'язані з негативною оцінкою смутку і, як такі, що протилежні кільком джерелам доменів метафор щастя [1].

Гнів – це, мабуть, найбільш вивчене поняття емоцій з когнітивної семантичної точки зору. Ковецес, Лакофф і Джонсон знайшли низку концептуальних доменів метафоричних висловів, що характеризують гнів, як от, наприклад, *an angry person is a functioning machine* або *anger is a social superior* [9].

Водночас, для страху характерні як дуже загальні метафори емоцій, такі як «рідина в контейнері», «супротивник», «тягар», так і цілком конкретні метафори. До групи специфічних метафор належать «прихований ворог» і «надприродна істота». Однією з цікавих характеристик концепта страху є те, що він складається з великої кількості концептуальних метонімій, таких як падіння температури тіла, фізичне збудження, почастищення серцебиття та багато інших. Фізіологічний аспект цього концепта дуже детально простежується у мові [6].

Поняття любові, мабуть, найбільш «метафоризоване». Однією з концептуальних метафор любові є «об'єкт любові – це об'єкт, яким ми одержимі». Приклади добре відомі всім. Згадаймо лише два з них: «Ти мій, а я твоя», «Я не дозволю, щоб хтось забрав тебе у мене». Центральною ідеєю, а

отже, і центральною метафорою в системі любові є поняття єдності, принаймні судячи з кількості різноманітних метафоричних висловів, які виражають єдність двох взаємодоповнюючих частин, зв'язку та близькості [8].

Як стверджував Р. Гіббс: «Метафора має особливу здатність викликати глибокі емоційні реакції та немовби піднімати дух людини». На основі емпіричних доказів, він стверджував, що використання метафор людьми ґрунтується на нашому тілесному досвіді, який пов'язаний з почуттями, а, можливо, і з сприйняттям світу. Разом з тим, люди, як правило, використовують метафори та метонімії для висловлення своїх емоцій. Абстрактні ідеї часто виражаються та інтерпретуються за допомогою метафори, наприклад, ідея «life is a journey» та всі пов'язані з цим твердженням підметафори (наприклад, “the road less traveled”) [9]. Р. Гіббс пов'язує ці висновки з тим фактом, що наш мозок, як правило, автоматично імітує тілесні дії та переживання, про які ми читали (так звані «дзеркальні нейрони»), процес, який може бути передумовою емпатії. Як він стверджував, коли ми читаємо і у тексті трапляється метафора або метанімія, що базуються на тілесному досвіді (яких більшість), наші власні тіла автоматично проектують їх на себе.

1.2. Методи лінгвістичного аналізу та способи перекладу метафор емоцій

Теорія концептуальної метафори – один із найбільш часто використовуваних підходів, що застосовується до вивчення емоційної лексики з початку 1980-тих років. У когнітивній лінгвістиці вона використовується для вивчення концептуальної репрезентації, та, зокрема, представлення концептів емоцій.

Когнітивний підхід до метафори базується на теорії концептуальних метафор, яка пропонує своєрідний погляд на проблему метафори в перекладознавстві. Метафори використовуються для розуміння однієї сфери досвіду з точки зору іншої, що робить це не лише питанням мови, а й самого

пізнання. Люди схильні думати і говорити про складні та абстрактні поняття (цільові домени) з точки зору більш простих понять (вихідні домени). Концептуальні метафори допомагають зрозуміти емоційні концепти [9].

Одним із методів аналізу є метафоричний профільний аналіз. Цей метод означає перефразування метафоричних виразів. Метафоричний профіль – це «вираз із декількох слів із певного вихідного домену, для якого було вставлено певний лексичний елемент із певного цільового домену» [15]. Метафоричні профілі становлять семантичний профіль слів, інформуючи нас про способи концептуалізації емоцій, позначених цими словами. Слова можна порівнювати у межах однієї мови та у різних мовах, шукаючи подібності та / або відмінності.

Метафора традиційно розглядається як окреме мовне явище, яке нерідко є проблемою під час перекладу через відмінності між мовами та культурами. [16]

У перекладацьких дослідженнях виокремлюють певні проблеми, що стосуються інтерпретації метафор та їхнього перекладу з вихідної мови на цільову мову. Методи перекладу метафор, засновані на еквівалентності, полягають у тому, що метафора може бути перенесена без змін з вихідної мови на цільову, за умови, якщо вона була правильно визначена. Проте, цьому часто заважають культурні відмінності між мовою джерела та цільовою мовою [2].

Переклад метафор є складним завданням, яке потребує розгляду концептуальних системи мови джерела та цільової мови. Дослідниця Е. Табаковська однією з перших застосувала ідеї когнітивної лінгвістики для пошуку шляхів перекладу метафор, стверджуючи, що переклад метафор підлягає певним когнітивним обмеженням або несумісності [19].

Н. Мандельбліт аналізує взаємозв'язок між метафоричними системами вираження в мові джерела та цільовій мові, стверджуючи, що відсутність цього взаємозв'язку передбачає не лише лінгвістичний переклад, а й перехід від одного способу концептуалізації світу до іншого. Він також застосував інший підхід і висунув гіпотезу, що коли метафоричні вирази не мають готового відповідника в іншій мові, їхній переклад повинен зайняти більше часу [12].

С. Тіркконен-Кондіт виявив, що деякі труднощі перекладу справді можна пояснити конфліктом доменів як на локальному, так і на глобальному рівнях тексту [20].

Підходи, орієнтовані на вихідний продукт та на процес, найчастіше використовуються у перекладі та є широко прийнятими. Підхід, який орієнтований на продукт, зосереджений на описі та поясненні перекладацьких рішень [16]. Разом з тим, переклад також аналізується як такий, що орієнтований на процес. У цьому випадку, аналіз фокусується на реальних когнітивних процесах, що відбуваються в свідомості перекладача під час перекладу, та дає уявлення про когнітивний аспект перекладу. Подібні дослідження, зосереджені на когнітивному погляді на метафору, можуть виявити багатогранні аспекти перекладу.

1.3 Пошук та видобування метафор у корпусах тестів

Тривалий час традиційні словники були єдиним джерелом лінгвістичної інформації для перекладача. Проте процес комп'ютеризації, інформатизації та оцифрування та, як наслідок, глобалізація розширили спектр використання таких перекладацьких інструментів, як корпуси.

Корпус текстів — це вид корпусу даних, одиницями якого є тексти або їх достатньо значні фрагменти, що містять, наприклад, повні фрагменти макроструктури текстів даної проблемної області [25].

Паралельний корпус (тобто електронний анотований корпус, до якого крім оригінальних текстів залучено їхні переклади іншою мовою, які вирівняні за реченнями або абзацами) — новий напрямок корпусної лінгвістики, що стрімко поширюється нині в Європі та світі. Паралельні корпуси сьогодні використовуються в перекладній лексикографії (укладання загальномовних та термінологічних словників, добір ілюстративного матеріалу), порівняльних лексичних та граматичних дослідженнях (контрастивна лінгвістика), вивченні теорії та практики перекладу, розробці систем автоматичного перекладу, викладанні мови [26].

Корпусна лінгвістика – це досить нова галузь лінгвістики та інструмент, зокрема для дослідників та перекладачів. Одним із сучасних джерел є комп'ютерна база даних, що складається з вирівняних речень вилучених з текстів мовою оригіналу та їх перекладів на вихідну мову.

Так, сучасні дослідження емоційних метафор спираються на великі електронні корпуси, колекції природних текстів, відібрані з письмових та усних джерел, щоб, наскільки це можливо, відображати природу певної мови.

Різні методи можуть бути використані для виокремлення в корпусі метафоричних виразів, що використовуються для вираження емоцій у мові. Один із варіантів – зосередитись на доменах конкретних слів, що виражають емоції. Наприклад, для вивчення домену гніву англійською мовою можна вибрати такі слова, як *anger, irritation, fury, indignation, frustration* чи *resentment*. Як тільки цільові слова будуть визначені, ми можемо отримати з корпусу всі контексти, в яких ці слова використовуються. Потім дослідник визначає метафоричні вирази та класифікує їх відповідно до тієї метафори, яку вони втілюють.

У дискусії про концептуальні метафори щастя З. Ковечеш узагальнює свою методологію так: «... для того, щоб мати змогу дійти до [мета] метафор, метонімії та концептів і, врешті-решт, прототипових когнітивних моделей, потрібно вивчити конвенціоналізовані лінгвістичні вирази, які пов'язані з цим поняттям» [7].

Науковець описує збір лінгвістичних даних для вивчення метафор, які вживають щодо дружби. Він здійснив опитування на цю тему, а також просив інформаторів написати речення, що містять слова «друг» або «дружба». Корпус лінгвістичних даних, зібраних таким чином і систематично проаналізованих, допоможе зробити висновки, на які менше впливає особистий досвід дослідника ніж дослідження, які починаються з інтуїції та використовують дані корпусу для її підтвердження. Разом з тим, вчений припускає, що отримані дані можуть містити більшу кількість інноваційних метафор і, таким чином, дати менше інформації про традиційне використання мови, ніж дані, що

зустрічаються в природі, оскільки інформатори можуть відчувати, що вони повинні демонструвати красномовство та винахідливість [8].

Комп'ютерні програми можуть швидко та точно впорядковувати мовні дані за орфографічними принципами, але завдання виявлення та опису таких характеристик, як граматичні зразки, значення та прагматичне використання, може виконувати лише аналітик. У таких дослідженнях метафор напрямок дослідження – від лінгвістичної до концептуальної метафори. Очевидно, що комп'ютер не може працювати зі списком концептуальних метафор для виявлення їх лінгвістичної реалізації. Це означає, що для встановлення існування такої концептуальної метафори, як *HAPPY IS UP*, необхідно перерахувати її потенційні мовні реалізації, а потім простежити рядки узгодження, щоб побачити, чи вони трапляються. Цей приклад передбачає виявлення лексичних одиниць із вихідного домену *UP* та встановлення одиниць, які регулярно використовуються для опису цільового домену, *HAPPINESS*. Цьому процесу може допомогти використання тезаурусів, які забезпечать достатньо повний перелік одиниць у вихідному домені. Дослідження метафор часто використовують інтуїтивно сформовані списки виразів, які також можуть бути використані як відправна точка для пошуку в корпусі.

Після видалення даних, конкорданс покаже дослідникові контекст, у якому використовується лексичний одиниця, але ця інформація опрацьовується вручну. Для цілей дослідження метафори необхідно вирішити, які фрагменти слід розглядати як образне використання. Сьогодні не існує автоматичного способу зробити це і дослідник покладається на інтуїцію, щоб вирішити, чи є конкретне застосування слова метафоричним, у межах його власного розуміння метафор. Наступним етапом є додавання випадків інноваційних, мертвих та історичних метафор.

Найвідоміша спроба систематизувати концептуальні метафори англійської мови – це спроба Джорджа Лакоффа [9]. З. Ковнчеш також працює над повним переліком метафор емоцій, але ні його список, ні список Дж.

Лакоффа не наближаються до завершення. Справді, це доволі дискусійне питання, чи є остаточний перелік концептуальних метафор реалістичною метою. Кожна лінгвістична метафора, виявлена під час пошуку у корпусі, може бути реалізацією недокументованої концептуальної метафори [8].

Узгодження лінгвістичних метафор з концептуальними метафорами додатково ускладнюється, оскільки в одній лексемі іноді реалізуються кілька різних концептуальних метафор.

Наступним етапом аналізу є вивчення лінгвістичних особливостей традиційних метафор.

Висновок Сінклера про те, що інтуїція суперечить корпусним свідченням використовуваної мови, схоже, стосується як лінгвістичної метафори, так і тих областей мови, які він досліджував. Наприклад, одне з перших спостережень, яке можна зробити під час вивчення конкордансів для багатьох слів, – це частота появи їхніх метафоричних значень.

Хоча неметафоричні вислови можуть бути психологічно первинними та історично попередніми, сучасні дані показують, що метафоричні смисли деяких слів використовуються доволі часто та навіть частіше, ніж неметафоричні смисли [9].

Хоча корпусний підхід до вивчення метафори демонструє синтаксичні, колокаційні та семантичні закономірності, до яких важко отримати доступ будь-яким іншим способом, він має обмеження і зазнав певної критики. Тут зазначено три можливі обмеження:

- обмежена ефективність корпусів у вивченні інноваційної метафори;
- необхідність аналізу знизу вгору, а не зверху вниз для розробки моделей лінгвістичного візерунка;
- питання репрезентативності.

По-перше, дані про узгодженість навряд чи зацікавлять дослідників, які цікавляться інноваційними метафорами. Оскільки корпусна лінгвістика базується на величезній кількості прикладів, з яких витягуються типові та частотні, корпусні дослідження допомагають запропонувати способи

визначення звичного, а не інноваційного. Одне з застосувань даних корпусу до вивчення літературного ефекту описав Лу, який обговорює незвичайні колокації в літературі, використовуючи дані конкордансів, щоб продемонструвати способи, за якими деякі колокації, знайдені в літературі, порушують типові закономірності, виявлені в корпусі, і таким чином створюють особливі стилістичні ефекти. За тим самим принципом, інноваційні метафори можна порівнювати та протиставляти типовим, виявленим у корпусі.

Другий недолік використання корпусів був згаданий вище; комп'ютер може шукати лише форми слів, а не метафори. Щоб знайти випадки метафоричного використання, дослідник повинен здійснити ручний пошук рядків узгодження.

Третя проблема стосується репрезентативності використовуваних даних [11]. Довідкові тексти та дослідження на основі корпусів часто критикують, тому що корпус, на якому вони базуються, не є справді репрезентативним для мови. Наприклад, Банк англійської мови критикують за «залежність від матеріалів джерел новин».

РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОР ЕМОЦІЙ НА ОСНОВІ ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

2.1. Формування вибірки дослідження застосовуючи паралельний корпус художньої літератури ParaSol

На початковій стадії дослідження ми застосовуємо корпус паралельних текстів ParaSol [23] для подальшого вивчення особливостей перекладу метафор емоційних концептів. Матеріал дослідження становлять фрагменти англійських художніх текстів, що містять метафоричні вислови, які виражають базові емоції.

Після того, як метафори виділені, ми повинні їх зібрати та сформувати вибірку, яка містить також переклади цих висловів українською мовою.

Як тільки ці кроки будуть здійснені, ми зосереджуємо свою увагу на специфіці перекладу метафор українською мовою. Ми маємо на меті виділити домени-джерела основних метафор емоцій в англійській художній літературі та проаналізувати їхні відповідники у перекладі на українську.

ParaSol – це корпус перекладених та оригінальних художніх текстів слов'янських та деяких інших мов [23]. Його створив Рупрехт фон Вальденфельс. Спочатку корпус називався Регенсбурзьким паралельним корпусом (RPC), надалі він розроблявся у 2006-2013 роках у співпраці з Роландом Майєром.

Основну частину корпусу ParaSol складають:

- повоєнні художні тексти, перекладені з різних мов;
- тексти слов'янськими мовами, але не лише вони (багато текстів доступні також французькою, німецькою, англійською та італійською мовами, а також цілою низкою інших мов);
- тексти, які перекладені більшістю (слов'янських) мов.

ParaSol містить також морфосинтаксичні та інші лінгвістичні анотації, такі як лематизація, доступна для багатьох мов, що дає нам додаткові

можливості. Українські та білоруські тексти також частково позначені тегами та лематизовані завдяки Дмитру Сітчінаві з Російського національного корпусу.

Корпусний інтерфейс для ParaSol був розроблений Роландом Майєром, Рупрехтом фон Вальденфельсом та Анді Земаном і може легко бути адаптованим для інших паралельних корпусів. Такий застосунок називається ParaVoz і він знаходиться у відкритому доступі [23].

Щоб розпочати роботу з програмою, нам не потрібно завантажувати корпус, з яким ми збираємося працювати. Єдине, що нам потрібно зробити, це вибрати мову джерела та цільову мову і ввести необхідний запит.

← → ↺ ⌂ ▲ Не конфіденційний | parasolcorpus.org/Ursynow/

Query interface

Update: March 2014: the corpus has been updated with new texts and annotation. Please follow [this link](#) if you need access to the prior version of the corpus.

Citing the corpus: please take care to cite the corpus (not only its sources) when publishing or presenting work based on the use of ParaSol. Please either cite it as *von Waldenfels, Ruprecht and Meyer, Roland (2006-): Pa-Slavic and Other Languages. Available at parasol.unibe.ch. Bern, Regensburg* or by citing Waldenfels (2011) (as available in the references section [here](#)). Note that it is **not** sufficient to refer to the web site alone.

Instructions: choose primary and aligned language(s), and enter a query. You need to define a query for the primary language (in red). In addition, you may define queries on the aligned languages, which will restrict output

Primary language:

Slavonic ☐ BG ☐ HRA ☐ RU ☐ SL ☐ UKA ☐ BY ☐ MK ☐ RUA ☐ SR ☐ US ☐ CZ ☐ PL ☐ SK ☐ SRA ☐ HR ☐ PLA ☐ SKA ☐ UK	Germanic ☐ DA ☐ NL ☐ DE ☐ DU ☐ DEA ☐ NO ☐ EN ☐ SV	Romance ☐ ES ☐ RO ☐ FR ☐ IT ☐ PT	Baltic ☐ LT ☐ LV	Finno-ugric ☐ EE ☐ FI ☐ HU	Others ☐ EL ☐ EO ☐ HY
---	--	---	---	--	---

Aligned languages:

☐ Slavonic ☐ BG ☐ HRA ☐ RU ☐ SL ☐ UKA ☐ BY ☐ MK ☐ RUA ☐ SR ☐ US ☐ CZ ☐ PL ☐ SK ☐ SRA ☐ HR ☐ PLA ☐ SKA ☐ UK	☐ Germanic ☐ DA ☐ NL ☐ DE ☐ DU ☐ DEA ☐ NO ☐ EN ☐ SV	☐ Romance ☐ ES ☐ RO ☐ FR ☐ IT ☐ PT	☐ Baltic ☐ LT ☐ LV	☐ Finno-ugric ☐ EE ☐ FI ☐ HU	☐ Others ☐ EL ☐ EO ☐ HY
---	--	--	---	---	--

☒ All texts
 ☐ Only texts available in all languages
 [Get help](#)

Рис.2.1 – Занум у ParaSol

У корпусі ParaSol також є посилання на відео, яке пояснює функціонал самого корпусу та спосіб роботи з ним.

На Рис. 2.2. та 2.3 зображено, які параметри пошуку задано, та отриманий паралельний корпус для пошукового слова «любов». Ми отримали 345 результатів загалом у 6 вибраних нами корпусах художніх текстів.

та любов. Відібрано для аналізу 100 фрагментів, у яких ці слова є частиною метафоричних висловів.

Перша емоція, яку ми розглядаємо у ході дослідження – це **гнів**. Дж. Лакофф та М. Джонсон стверджують, що *ГНІВ – це НАГРІВАННЯ РІДИНИ В КОНТЕЙНЕРІ* є центральною метафорою в концептуалізації емоції гніву. Багато метафоричних виразів, які відображають гнів, можна розглядати як своєрідну належність до концептуальної метафори. Таким чином, вчені припускають, що тіло розлюченої людини є контейнером для емоцій гніву. Як рідина в ємності, гнів може підніматися всередині тіла, а наростання гніву призводить до підйому рівня рідини [9].

У зібраних даних ми знаходимо такі вислови, що ілюструють цю концептуальну метафору:

*Where before his face **had been bright red with erupting anger**, all at once he had grown pale.*

Переклад, запропонований у корпусі:

*Його обличчя, ще хвилину тому **червоне від гніву**, ураз пополотніло.*

Або ж:

*His anger seemed **to fill the whole hut.***

Та переклад:

*Він скочив на ноги і, **розлючений**, здавалося, **заповнив собою** всю хатину.*

Аналізуючи наведені приклади, можемо зазначити, що в першому реченні слово «erupting», яке описує раптовий та різкий прояв гніву, мов виверження лави з вулкану, було упущено та не відтворено в українському перекладі. Таким чином була використана стратегія упущення метафори у перекладі.

Що стосується другого речення, ми бачимо, що оригінальний текст та запропонований переклад трохи відрізняються. Читаючи англійський текст ми розуміємо, що гнів, як рідина наповнив хатину, то у перекладі українською мовою хата ніби була заповнена самим розлюченим чоловіком.

Зустрічаємо також приклади, у яких у перекладі повністю відтворено концептуальну метафору. У прикладах, які наведені нижче, гнів – хвилі на морі, які піднімаються, або відходять (коли гнів минає):

*Terrier carefully placed the basket back on the ground , for he could sense **rising within him the first waves of his anger** at this obstinate female*

Тер'є обережно поставив кошика на підлогу, відчуючи, як у душі в нього здіймаються перші хвилі гніву на цю перекірливу жінку .

*He blew his nose on a corner of the filthy pillowcase he wore , looking so pathetic that Harry felt his **anger ebb away** in spite of himself .*

*Він висякався в ріжок брудної наволочки , яку мав на собі , і видавався таким жалюгідним , що Гаррі відчув , як його **гнів потроху вичухає***

Метафори гніву, використані в англійському та українському тексті, нерідко відображають цю емоцію як підвищену температуру (*ГНІВ – це ЖАР*), наприклад:

*...said Harry, **anger rising** once more.*

*...обурився Гаррі, знову **закипаючи гнівом**.*

Розглянемо метафору **страху**. З. Ковечеш провів всебічний аналіз концептуалізації страху дослідивши метафори та метонімії, що використовуються в англійській мові. Він вважає, що центральним доменом у концептуалізації страху в англійській мові є *небезпечна ситуація*, яка поєднується як з поведінковими, так і з фізіологічними реакціями. Він пояснює, що таке поняття страху засноване на метонімії та відображає найбільш поширене розуміння цієї емоції в англійській лінгвокультурі. Типовою концептуальною метафорою є *СТРАХ – це РЕЧОВИНА (В КОНТЕЙНЕРІ)*, наприклад:

*And now **fear spread over** the countryside .*

*Тоді над містом **нависнув** страх .*

Проте в українському перекладі спостерігаємо іншу схему метафоризації.

У прикладі, який наведено нижче, під час перекладу було відтворено домен-джерело метафори страху, який є в оригіналі, - «*gripped by fear*» буквально означає «охоплений страхом».

*Besides that , Berlioz **was gripped by fear** , groundless , yet so strong that he wanted to flee the Ponds at once without looking back.*

Переклад з корпусу:

*До того ж Берліоза **охопив** безпричинний, проте такий великий **страх**, що йому притком захопилося неозирки тікати з Патріарших.*

Зустрічається зооморфна метафора СТРАХ – це ТВАРИНА, наприклад:

*This time **fear had set its jaws** too firmly into their souls.*

*Надто міцно **в'ївся цього разу страх** у людські душі .*

*As soon as the findirector became firmly convinced that the administrator was lying to him , **fear crept over his body** , starting from the legs , and twice again the findirector fancied that a putrid malarial dankness was wafting across the floor .*

*Але тільки - не фіндиректор закоренився на думці , що адміністратор йому бреш, **страх поповз по його тілу** , починаючи від ніг , і двічі знов - таки видалося фіндиректорові , що війнуло по підлозі гнилою малярійною вогкістю .*

У поданих вище прикладах перекладачеві вдалося зберегти у тексті перекладу образ страху як хижої тварини. Зооморфізми вводяться в описи емоційного концепту СТРАХ на основі низки ознак тварин таких, як “дія”, “рух”, “вплив”, “ворожість”.

Розглянуто фрагменти, які містять метафори **суму**.

*In the first moments a wringing sadness **crept over his heart**, but it very quickly gave way to a sweetish anxiety, a wondering gypsy excitement.*

Запропонований переклад, як і оригінал, містить персоніфікацію, СУМ – це ІСТОТА:

*В першу хвилину до серця **підкралася щемка жура**, але дуже швидко її заступила солодкувата тривога, мандрівниче циганське хвилювання.*

Персоніфікація є поширеною формою метафори та використовується для надання людських характеристик неживим речам.

Наступний приклад відображає смуток як форму, а не зміст:

*The sadness **was form**, the happiness content. Happiness **filled the space of sadness**.*

Переклад, поданий у корпусі:

*Смуток – був **формою**, а щастя - змістом. Щастя перекривало простір смутку.*

Для перекладу цього речення була використана стратегія відтворення того самого образу у цільовій мові.

Остання емоція з негативним значенням, яку ми розглянули – це **огида**. Хоча огида зазвичай класифікується як одна з основних людських емоцій, їй приділено доволі мало уваги в наукових дослідженнях у порівнянні з іншими емоціями.

У паралельному корпусі знайдено приклади зображення огиди як рідини у контейнері (контейнером є людина, яка переживає цю емоцію), як от:

*He was so **full of disgust**, disgust at the world and at himself, that he could not weep.*

Переклад такий:

*Його **переповнювала** така **огида** до світу й до самого себе, що він навіть не міг плакати.*

Як бачемо, однаковий домен-джерело використовується в мові джерела та цільовій мові. Отже, тут була використана та ж стратегія перекладу, що і в прикладі згаданому вище.

У наступному прикладі використано метафорична модель **ОГИДА - це РІДИНА**.

*...and look into the eyes of this man, the murderer of his daughter, and **drop by drop to trickle the disgust** within him into those eyes, **to pour out his disgust like burning acid** over the man in his death agonies...*

*...за кілька годин, він підніметься до нього на криваве риштування, **ся** де поруч і вартуватиме ночі, дні, якщо буде треба, дивлячись йому при цьому в очі, вбивці Лори, й **викапуючи йому в очі всю огиду, яка містилася в ньому**; він*

виливатиме, **мов пекучу кислоту**, ввесь свій збрід у його тіло, доки гадина не здохне...

Переклад також зображує огиду як рідину, що ніби капає кислотою. Використовується та сама стратегія відтворення образу під час перекладу.

Наступний приклад відображає концепт **ОГИДИ** як **РІДИНИ** У **КОНТЕЙНЕРІ**, яка немовби закипає. Людина уявляється контейнером, сповненим емоцією:

*...in that moment his whole **disgust** for humankind **rose up** again within him and completely soured his triumph , so that he felt not only no joy , but not even the least bit of satisfaction .*

..у ту мить у ньому знову повстала вся огида до людей , отруюючи його тріумф так , що він не відчував не те що радості , а навіть найменшого задоволення .

Розглянемо приклади метафор із позитивним значенням, та розпочнемо з емоції **щастя**. Наприклад:

*...nor did I want to ask anything further of her, but only to think of her and see her in sheep, oxen, trees, in the serene light that **bathed in happiness** the grounds of the abbey.*

Як бачимо, метафоричний вислів «*bathed in happiness*» зображає концепт **щастя** як **рідини**, в якій можна купатись як у воді.

*... бо від дівчини я хотів чогось, чого ніколи не мав, але вранці я вже нічого не хотів від неї, прогнув лиш її добро, бажає, щоб її залучила жорстока потреба, яка приєдналась до неї, приєднавшись до абійського харчу, щоб вона стала щасливою, і я не хочу більше просити у неї нічого, а ще більше думати про неї і бачити її в ягнятах, коровах, деревах, у ясному світі, яку **оповивало радістю** монастирського обійстя.*

Під час перекладу було використано заміну образу. Український вислів «оповитий радістю» – це також метафора, яка доволі часто використовується в художній літературі.

Тим не менш, найчастіше вживана метафора в утвореному корпусі – «be/fall in love». Цю емоцію нерідко асоціюють з *контейнером*. Наприклад:

*I 've seen him twice now, and I'm **in love** with him.*

Українською мовою ця метафора зазвичай перекладається «закохатися в когось», що і спостерігаємо у перекладі:

*Я двічі бачила його і **закохалася в нього**.*

Зустрічається використання метафоричної моделі *КОХАННЯ* – це *ХВОРОБА*:

*Instead , I had only to see that book and I was forced to say , " De te fabula narratur , " and I discovered I was more **sick with love** than I had believed .*

Та сама модель відображена і у перекладі:

*Але варто було мені побачити ту книгу , і я зрозумів -" de te fabula narrator ",- і переконався , що набагато глибше **запав у любовну недугу**, ніж мені здавалося .*

Остання з емоцій, які ми беремо до уваги в ході дослідження, це **здивування**. Метафоричне вираження здивування вивчала Д. Кендрік-Мердок. Результати її досліджень вказують на те, що найчастіше концепт здивування асоціюється з фізичною силою, розбитим контейнером, природною силою:

ЗДИВУВАННЯ - ФІЗИЧНА СИЛА: I was staggered by the report.

ЗДИВОВАНА ОСОБА - РОЗБИТИЙ КОНТЕЙНЕР: I just came apart at the seams.

ЗДИВУВАННЯ - ПРИРОДНА СИЛА: I was overwhelmed by surprise. [4]

У нашій вибірці найбільш часто вживаними доменами-джерелами є *КОНТЕЙНЕР* та *ІСТОТА*:

*" said Harry **in surprise** .*

*" I never knew that , " said Hermione , looking at Ron **in surprise** .*

***Caught by surprise**, Harry fell hard on the concrete floor.*

У перекладі метафорична модель втрачена, емоційний стан передається формами прикметника, прислівника:

*- **здивувався** Гарри.*

- Я цього не знала , - здивовано глянула на Рона Герміона .

З несподіванки Гаррі заточився і впав просто на бетонну долівку.

Усі виокремлені нами метафори емоцій наведені в Додатку А. На підставі розглянутих прикладів ми зробили висновок, що найбільш часто зустрічається *[ЕМОЦІЯ] як КОНТЕЙНЕР* і *[ЕМОЦІЯ] як РІДИНА В КОНТЕЙНЕРІ*. Варто зазначити, що це універсальні метафоричні моделі. Відповідно, під час перекладу найбільш часто використовується стратегія відтворення одного і того ж образу у цільовій мові. Тим не менш, ми помітили, що широко використовуються й інші стратегії, зокрема перефразування, упущення.

ВИСНОВКИ

Ця наукова праця присвячена дослідженню особливостей відтворення метафоризації емоцій у перекладах художньої літератури з англійської мови на українську використовуючи паралельний корпус.

Метою дослідження було проаналізувати, як метафори емоцій можна вдало перекладати та інтерпретувати в художній літературі. Для досягнення мети було розкрито сутність метафори емоцій, зроблено критичний огляд наукових праць, присвячених вивченню метафор емоцій з позиції теорії концептуальної метафори та розгляду труднощів перекладу метафори. Для аналізу способів відтворення метафори у перекладі використано дані паралельного корпусу художніх текстів ParaSol. Матеріал дослідження становив 100 фрагментів корпусу, які містили метафоричні вислови англійською мовою, які виражають базові емоції людини (*любов, щастя, гнів, страх, смуток, здивування і огида*) та їхні переклади на українську мову.

У дослідженні порівняно домени-джерела метафоричних виразів емоцій, що використовуються у художній літературі англійською мовою та перекладі українською мовою. Найчастіше зустрічався домен *[ЕМОЦІЯ]* як *КОНТЕЙНЕР* та *[ЕМОЦІЯ]* як *РІДИНА В КОНТЕЙНЕРІ* (контейнером зазвичай є людина, яка переживає певну емоцію). Разом з тим емоції нерідко концептуалізуються як *ЖИВА ІСТОТА, РОСЛИНА, ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА, ХВОРОБА, ПРИРОДНА СИЛА*. Варто зазначити, що більшість виявлених моделей метафоричної концептуалізації є універсальними.

У результаті аналізу стратегій перекладу метафоричних виразів, виявлено, що у більшості випадків було використано відтворення одного і того ж образу в цільовій мові. Основні домени-джерела метафор емоцій, як правило, зберігалися у тексті перекладу. Лише в кількох реченнях була застосована стратегія упущення, де жоден еквівалент не застосовувався під час перекладу.

Матеріали та результати досліджень можуть бути застосовані в навчальному процесі, наприклад, у викладенні таких академічних курсів, як

контрастивна лінгвістика, зіставна стилістика та семантика, когнітивна лінгвістика та корпусна лінгвістика.

СПИСОК ВИКОРИСТОНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Barcelona, A. (1989). On the Concept of Depression in American English: A Cognitive Approach. *Revista Canaria de Estudios Ingleses*, 7-35.
2. Dagut, M. (1976). Can 'Metaphor' Be Translated? *Babel*, 21-33.
3. Gibbs, R. W. (2002). Feeling moved by metaphor. In S. Csabi and J. Zerkowitz (Eds.), *Textual secrets: The message of the medium* (pp. 13-28). Budapest: ELTE.
4. Kendrick-Murdock, D.L. (1994). The Emotion Concepts: Shock and Surprise. Unpublished Manuscript. Las Vegas: University of Nevada, Department of Anthropology.
5. Kövecses, Z., Radden G. (1998). Metonymy: developing a cognitive linguistic view. *Cognitive Linguistics*, 37-77.
6. Kövecses, Z. (1990). *Emotion Concepts*. New York, NY: Springer.
7. Kövecses, Z. (2000). *Metaphor and Emotion*. New York and Cambridge: Cambridge University Press.
8. Kövecses, Z. (2003). *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press.
10. LeDoux, J. E. (1996). *The emotional brain: The mysterious underpinnings of emotional life*. Simon & Schuster.
11. Louw, W. (1993). 'Irony in the text or insincerity in the writer?', in Baker, M., Francis, G. and Tognini-Bonelli, E. eds. *Text and Technology: in Honour of John Sinclair*. Amsterdam: John Benjamins.
12. Mandelblit, N. (1995). The Cognitive View of Metaphor and its Implications for Translation Theory. *Translation and Meaning*, Part 3 (483-495). Maastricht: Universitaire Press.

13. Nussbaum, M. C. (2001). *Upheavals of thought. The intelligence of emotions*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Newmark, P. (1981). *Approaches to translation*. Oxford: Pergamon Press.
15. Ogarkova, A., Soriano, C. (2014). Variation within universals: the metaphorical profile approach and ANGER concepts in English, Russian, and Spanish. In Andreas Mussolf, Fiona MacArthur and Julio Pagani (eds.) *Metaphor in Intercultural Communication*, 93-116. London: Continuum.
16. Schäffner, Ch. (2004). Metaphor and translation some implications of a cognitive approach. *Journal of Pragmatics*.
17. Soriano, S. C. (2015). Emotion and Conceptual Metaphor. In: H. Flam and J. Kleres (eds.), *Methods of Exploring Emotions*. New York & London: Routledge, 206-214.
18. Stefanowitsch, A. (2006). Words and their metaphors: A corpus-based approach. In A. Stefanowitsch & S. T. Gries (Eds.), *Corpus-based approaches to metaphor and metonymy* (pp. 63–105). Berlin: Mouton de Gruyter.
19. Tabakowska, E. (1993). *Cognitive Linguistics and Poetics of Translation*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
20. Tirkkonen-Condit, S. (2002). Metaphoric expressions in the translation process. *Across Languages and Cultures* 3.1: 101-116.
21. Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins, Amsterdam.
22. van den Broeck, R. (1981). The limits of translatability exemplified by metaphor translation. *Poetics Today* 2, 73–87.
23. von Waldenfels, R. Roland, M. (2006). *ParaSol, a Corpus of Slavic and Other Languages*. Available at parasol.unibe.ch. Bern, Regensburg
24. Yu, N. (1995). Metaphorical expression of anger and happiness in English and Chinese. *Metaphor and Symbolic Activity* 10: 223-245.
25. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=5251

26. <http://dspace.nbuiv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/73193/05-Tyshchenko-Monastyrskaya.pdf?sequence=1>

АНОТАЦІЯ

Наукова робота присвячена вивченню специфіки перекладу метафори емоцій з англійської мови українською з використанням паралельного корпусу художньої літератури. Актуальність дослідження зумовлена антропоцентричним характером сучасних лінгвістичних досліджень та вивченням мовних засобів фіксації емоційного та психічного стану людини, а також її життєвого досвіду, виявленням когнітивних аспектів різних емоцій, прихованих у метафоричних висловах. Разом з тим, важливість зіставних та перекладацьких досліджень, які здійснюються на матеріалі художньої літератури полягає у тому, що вони допомагають розкрити культуру, духовне багатство народів та мають важливе соціальне значення. Актуальним є й те, що у праці здійснено спробу застосовувати новітні методи та засоби корпусної лінгвістики для аналізу метафоричних виразів та їхніх перекладів.

Мета дослідження — проаналізувати стратегії англійсько-українського перекладу метафор емоцій в художній літературі та способи інтерпретації метафор використовуючи паралельний корпус. Цілі дослідження:

- окреслити теоретичні основи дослідження метафор емоцій та їхніх доменів;
- застосовувати корпуснобазований підхід для виділення контекстів, що містять метафори та їх еквіваленти українською мовою;
- визначити ключові домени метафоричних висловів;
- порівняти основні домени-джерела метафор емоцій в англійській мові та в українській.

Теоретичне значення роботи полягає у розширенні прикладних лінгвістичних досліджень, передусім зіставних та перекладацьких корпусних досліджень на матеріалі української та англійської мов. Практичне значення полягає у тому, що результати дослідження можуть бути застосовані в навчальному процесі для викладання таких академічних курсів, як корпусна

лінгвістика, контрастивна семантика, когнітивна лінгвістика, психолінгвістика та контрастивна стилістика.

Наукова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, анотації та додатку. Список використаної літератури містить 26 джерел.

Ключові слова: паралельний корпус, метафора емоцій, ключові домени-джерела, переклад метафор, художня література.

ДОДАТКИ

Додаток А

Метафори емоційного концепту в англійській мові та їх переклад українською (на основі корпусу паралельних текстів ParaSol)

	Метафори в контексті вжиті англійською	Переклад метафор українською
1	His anger seemed to fill the whole hut .	Він скочив на ноги і, розлючений, здавалося, заповнив собою всю хатину .
2	The anger faded from Hagrid ' s face .	Герірд начебто вже не гнівався і на його обличчі раптом з'явився неспокій :
3	There are rumors about a new Muggle Protection Act — no doubt that fleabitten , Muggle - loving fool Arthur Weasley is behind it — " Harry felt a hot surge of anger .	Ходять чутки , ніби готують новий указ про захист маглів , і немає сумніву , що за цим стоїть той маглолюбєць - жалюгідний телепень Артур Візлі . -- Гаррі відчув гарячу хвилю гніву
4	He blew his nose on a corner of the filthy pillowcase he wore , looking so pathetic that Harry felt his anger ebb away in spite of himself .	Він висякався в ріжок брудної наволочки , яку мав на собі , і видавався таким жалюгідним , що Гаррі відчув , як його гнів потроху вщухав
5	said Harry , anger rising once more	- обурився Гаррі , знову закипаючи гнівом
6	Terrier carefully placed the basket back on the ground , for he could sense rising within him the first waves of his anger at this obstinate female	Тер'є обережно поставив кошика на підлогу , відчуваючи , як у душі в нього здіймаються перші хвилі гніву на цю перекірливу жінку .
7	Where before his face had been bright red with erupting anger , all at once he had grown pale .	Його обличчя , ще хвилину тому червоне від гніву , ураз пополотніло .
8	' Well , if that ' s so , ' the findirector began , turning pale with anger , ' it ' s real swinishness , there ' s even no name for it !	Ну , якщо це так , - бліднучи від люті , заговорив фіндиректор , - то це вже цілковите свинство , якому не дібрати назви !
9	Besides that , Berlioz was gripped by fear , groundless , yet so strong that he wanted to flee the Ponds at once without looking back .	До того ж Берліоза охопив безпричинний , проте такий великий страх , що йому притьмом захотілося неозирки тікати з Патріарших .
10	But , my dear neighbour , the whole thing was that fear possessed every cell of my body .	Але , дорогий мій сусіде , все полягало в тому , що страх полонив кожну клітку мого єства .
11	His eyes fixed on the branches for some reason , Rimsky went on gazing at them , and the longer he gazed , the more strongly he was gripped by fear .	Чомусь прикипівши поглядом до гілля , Римський дивився на нього , і що довше дивився , то дужче й дужче проймався страхом .

12	Rimsky realized that he had long been the only one on the whole second floor , and a childish , irrepressible fear came over him at this thought .	Римський збагнув , що він давно самотин на всьому другому поверсі , й дитячий непереборний страх опосів його на цю гадку .
13	As soon as the findirector became firmly convinced that the administrator was lying to him , fear crept over his body , starting from the legs , and twice again the findirector fancied that a putrid malarial dankness was wafting across the floor .	Але тільки - но фіндиректор закоренився на думці , що адміністратор йому бреше , страх поповз по його тілу , починаючи від ніг , і двічі знов - таки видалося фіндиректорові , що війнуло по підлозі гнилою малярійною вогкістю .
14	This time fear had set its jaws too firmly into their souls .	Надто міцно в'ївся цього разу страх у людські душі .
15	The vague fear that had plagued him for weeks had vanished and was replaced by the awareness of a specific danger :	Незрозумілий страх, що мучив Антуана Ріші кілька тижнів доряду , зник , поступившись місцем усвідомленню конкретної небезпеки :
16	was naked fear that had seized him , and in admitting it he grew calmer and his thoughts clearer .	У голові в нього поспокійнішало й проявилось .
17	While others publicly celebrated the end of the rampage as if the murderer were already hanged and had soon fully forgotten about those dreadful days , fear crept into Antoine Richis ' s heart like a foul poison .	Саме тоді , коли люди , наче вбивцю вже повішено , святкували кінець отієї низки злочинів і майже забули згубні часи , в серце Антуана Ріші , мов ненависна отрута , проникнув страх .
18	And now fear spread over the countryside .	Тоді над містом нависнув страх .
19	And so all during those terrible days , he had been one of the few people in the town who were immune to the fever of fear and kept a cool head .	В той страшний час він був одним із небагатьох у місті , кого обминула лихоманка загального страху .
20	Grenouille turned hot with rapture and cold with fear .	Від блаженства Гренуя кинуло в жар , а від страху - в холод .
21	Harry , fear spreading up his numb legs , watched Riddle stop between the high pillars and look up into the stone face of Slytherin , high above him in the half - darkness .	Гарріні ноги зі страху затерпили . Він дивився , як Редл зупинився поміж високих колон і глянув угору на кам'яне обличчя Слизерина , що нависало над ним у напівтемряві .
22	Aragog clicked his pincers furiously , and all around the hollow the sound was echoed by the crowd of spiders ; it was like applause , except applause didn ' t usually make Harry feel sick with fear .	Арагог люто заклацав клешнями , і той звук , повторений павучим збіговиськом , луною розійшовся в улоговині .
23	Harry felt the fear drain out of him .	- Облиш його ! ..
24	" With Dumbledore gone , fear had spread as never before , so that the sun warming the castle walls outside seemed to stop at the mullioned windows .	Коли не стало Дамблдора , скрізь поширився небувалий страх . Навіть сонце , нагріваючи замкові мури , мовби боялося зазирнути у віконні шиби .
25	It was quaking with fear .	Та річ тремтіла від страху .

26	In the first moments a wringing sadness crept over his heart , but it very quickly gave way to a sweetish anxiety , a wondering gypsy excitement .	В першу хвилину до серця підкралася щемка жура , але дуже швидко її заступила солодкувата тривога , мандрівниче циганське хвилювання .
27	I ' m overcome with sadness before the long journey .	Мене охопив смуток перед дальньою дорогою .
28	The sadness was form , the happiness content . Happiness filled the space of sadness .	Смуток - був формою , а щастя - змістом . Щастя перекривало простір смутку .
29	Yes , love struck us instantly .	Так , кохання вразило нас миттєво .
30	But talking with a woman in love , no thanks ! . . .	-- Адже я вас уже півгодини умовляю ...
31	A girl fell in love with him , and he went and sold her to a brothel . . .	-- -- Його покохала одна дівчина , а він узяв та й продав її в публічний дім ...
32	Bodies inhabited in every part by the Spirit , illuminated by revelation , faces overcome with amazement , eyes shining with enthusiasm , cheeks flushed with love , pupils dilated with joy :	Замешкані Духом й осяяні одкровенням тіла та члени , зсудомлені зачудуванням лики , взнеслі од захвату погляди , роз'ятрені любов'ю щоки , розширені блаженством зіниці ; одного пойняла ніжна туга , другого пронизала тужлива ніжність , того преобразило здуміння , а того омолодило радіння ; й усе співає нову пісню - риси облич , бганки тунік , порухи і натужність кінцівок , вуста , напіврозту - лені усміхом вічної хвали .
33		
34	Yours is an ardent spirit , Ubertino , both in love of God and in hatred of evil .	" Дух твій , Убертине , такий же палкий в любові Бога , як у ненависті до зла .
35	Nothing exists that so fills and binds the heart as love does .	Ніщо інше не займає і не зв'язує серце так , як любов .
36	Instead , I had only to see that book and I was forced to say , " De te fabula narratur , " and I discovered I was more sick with love than I had believed .	Але варто було мені побачити ту книгу , і я зрозумів - " de te fabula narrator " , - і переконався , що набагато глибше запав у любовну недугу , ніж мені здавалося .
37	Karenin proved an exception , deciding that he was in love with Tereza .	Каренін вирішив закохатися в Терезу , й Томаш за це був йому вдячний .
38	But just make someone who has fallen in love listen to his stomach rumble , and the unity of body and soul , that lyrical illusion of the age of science , instantly fades away .	людина закохана до нестями , а при тому мусить чути бурчання своїх кишок . Єдність душі й тіла , ця лірична ілюзія наукової епохи , відразу руйнується .
39	The love he bore this woman , with whom he had fallen in love several months before , was so precious to him that he tried to create an independent space for her in his life , a restricted zone of purity .	Лк ? бов до жінки , в яку закохався кілька місяців тому , була йому така дорога , що він намагався витворити для неї в своєму житті самотійний простір , неприступну територію чистоти .

40	He was not particularly fond of Marie-Claude , but he was very much taken with her love .	Марі - Клод не дуже подобалася йому , зате її любов видавалася чарівною .
41	When she was fourteen , she fell in love with a boy of her age .	Коли їй було чотирнадцять , вона закохалася в хлопця такого самого віку .
42	I 've seen him twice now , and I 'm in love with him . '	Я двічі бачила його і закохалася в нього .
43	He became very attractive to women , and one of his students fell in love with him .	Він раптом став приваблювати жінок ; одна з його студенток закохалася в нього .
44	She would fall in love with him .	Вона закохається в нього .
45	I lost my nature and replaced it with a new one , I spent several months sitting in a dark closet thinking about one thing , about the storm over Yershalaim , I cried my eyes out , and now , when happiness has befallen us , you drive me away !	учора дрижала голяка , я втратила свою природу і замінила її новою , кілька місяців я сиділа в темній комірчині й думала лише про одне - про грозу над Єршалаїмом , я виплакав а собі очі , а тепер , коли прийшло несподіване щастя , ти мене проганяєш ?
46	And I believe that the nighttime love had been concupiscent , for I wanted from the girl something I had never had ; whereas that morning I wanted nothing from the girl , and I wanted only her good , and I wished her to be saved from the cruel necessity that drove her to barter herself for a bit of food , and I wished her to be happy ; nor did I want to ask anything further of her , but only to think of her and see her in sheep , oxen , trees , in the serene light that bathed in happiness the grounds of the abbey .	І мислю собі , що вночі то була жадальна любов , бо від дівчини я хотів чогось , чого ніколи не мав , але вранці я вже нічого не хотів від неї , прагнув лиш її добра , бажав , щоб вона збулася тієї жорстокої потреби , яка приневолювала її віддаватися за абиякий харч , щоб вона була щаслива , і я не хотів більше просити у неї нічого , а лиш далі думати про неї і бачити її у ягнятах , коровах , деревах , у ясному світлі , яке оповивало радістю монастирське обійстя .
47	He was filled with the happiness of a lover who has heard or seen his darling from afar and knows that he will bring her home within the year .	Він був сповнений щастям коханця , який здалеку підслуховує чи спостерігає за своєю обожнюваною милою , знаючи , що за рік забере її додому .
48	This is someone I shall dismiss with special pleasure , ' said Woland , looking at Nikolai Ivanovich with disgust , ' with exceptional pleasure , so superfluous he is here .	- Ось кого з особливим задоволенням відпущу , - сказав Воланд , з відразою дивлячись на Миколу Івановича , - з винятковим задоволенням , настільки він тут зайвий .
49	Franz reacted with a mixture of disgust (he knew that after the accident in question his wife had fallen into a deep depression and complained incessantly) and admiration (her ability to transform everything she experienced was a sign of true vitality) .	У Франца було якесь змішане почуття : неприязнь (він знав , що після згаданої аварії його дружина була в дуже пригніченому стані й без упину ремствувала) і своєрідне захоплення (її вміння переінакшити все пережите свідчило про неабияку життєстійкість) .

50	When she told him about her cemetery walks , he gave a shiver of disgust and called cemeteries bone and stone dumps .	Коли вона розповідала йому про свої блукання по кладовищах , він здригався в ід огиди і називав кладовища звалищем костей і каміння .
51	Not until after God expelled man from Paradise did He make him feel disgust .	А коли Бог вигнав людину з раю , він дав їй спізнати огиду .
52	Thus , immediately after his introduction to disgust , he was introduced to excitement .	Так , спізнавши огиду , вона спізнала потому і збудження .
53	Uncle Vernon ripped open the bill , snorted in disgust , and flipped over the postcard .	Дядько Вернон витяг рахунок , роздратовано пхикнув і перебіг очима поштівку .
54	She ruffled her feathers and gave him a look of deep disgust .	Сова настовбурчила пір'я і зиркнула на те все з величезною огидою .
55	" People here ' ll believe anything , " said Ron in disgust .	- Тут повірять у що завгодно , - скривився Рон .
56	" He sounds like Percy , " said Ron , wrinkling his nose in disgust .	- Щось він дуже нагадує мені Персі , - скривився Рон .
57	And if they don ' t smell like that , if they don ' t have any smell at all up there , even less than cold air does , like that little bastard there , then . . . You can explain it however you like , Father , but I " - and she crossed her arms resolutely beneath her bosom and cast a look of disgust toward the basket at her feet as if it contained toads - " I , Jeanne Bussie , will not take that thing back !	А якщо вони так не пахнуть , якщо вони там зовсім не пахнуть , не пахнуть навіть так , як пахне холодне повітря , ось так , як оце байстря , тоді ... Ви , отче , можете пояснювати не , як вам завгодно , але я ... - І , вона рішуче підібгавши руки під груди й окинувши ненависним поглядом кошика , неначе в ньому були щурі , заявила :
58	Baldini was so busy with his personal exasperation and disgust at the age that he did not really comprehend what was intended when Grenouille suddenly stoppered up all the flacons , pulled the funnel out of the mixing bottle , grabbed the neck of the bottle with his right hand , capped it with the palm of his left , and shook it vigorously .	Бальдіні був такий зайнятий своїм обуренням і огидою до zdegradovanih часів , що не одразу збагнув , чому Гренуй раптом позатикав усі флакони , витягнув ліжку зі змішувача , а сам бутель узяв рукою за шийку , прикривши лівою долонею руки , і сильно струснув .
59	And he wallowed in disgust and loathing , and his hair stood on end at the delicious horror .	І він насолоджувався відразую та зненавистю , аж волосся у нього ставало дибки від сластолюбного жаху .
60	With sickened interest , Grenouille read from the book of revolting odors , and when his disgust outweighed his interest , he simply slammed the book shut , laid it aside , and picked up another .	З відразую й інтересом читав Гренуй книгу брудних запахів , а коли огида пересялювала інтерес , він закривав її , відкладав убік і брав до рук іншу .
61	He was so full of disgust , disgust at the world and at himself , that he could not weep .	Його переповнювала така огида до світу й до самого себе , що він навіть не міг плакати .
62	He was so full of disgust , disgust at the world and at himself , that he could not weep .	Його переповнювала така огида до світу й до самого себе , що він навіть не міг плакати .

63	And when the crowd had wandered off after a few hours , he wanted to climb up onto the bloody scaffold and crouch next to him , keeping watch , by night , by day , for however long he had to , and look into the eyes of this man , the murderer of his daughter , and drop by drop to trickle the disgust within him into those eyes , to pour out his disgust like burning acid over the man in his death agonies - until the beast perished . . .	А коли люди розійдуться . за кілька годин , він підніметься до нього на криваве риштування , сяде поруч і вартуватиме ночі , дні , якщо буде треба , дивлячись йому при цьому в очі , вбивці Лори , й викапуючи йому в очі всю огиду , яка містилася в ньому ; він виливатиме , мов пекучу кислоту , увесь свій збрід у його тіло , доки гадина не здохне ...
64	And when the crowd had wandered off after a few hours , he wanted to climb up onto the bloody scaffold and crouch next to him , keeping watch , by night , by day , for however long he had to , and look into the eyes of this man , the murderer of his daughter , and drop by drop to trickle the disgust within him into those eyes , to pour out his disgust like burning acid over the man in his death agonies - until the beast perished . . .	А коли люди розійдуться . за кілька годин , він підніметься до нього на криваве риштування , сяде поруч і вартуватиме ночі , дні , якщо буде треба , дивлячись йому при цьому в очі , вбивці Лори , й викапуючи йому в очі всю огиду , яка містилася в ньому ; він виливатиме , мов пекучу кислоту , увесь свій збрід у його тіло , доки гадина не здохне ...
65	In that moment as he stepped out of the carriage into the bright sunlight of the parade grounds , clad in the perfume that made people love him , the perfume on which he had worked for two years , the perfume that he had thirsted to possess his whole life long . . . in that moment , as he saw and smelted how irresistible its effect was and how with lightning speed it spread and made captives of the people all around him - in that moment his whole disgust for human kind rose up again within him and completely soured his triumph , so that he felt not only no joy , but not even the least bit of satisfaction .	В ту мить , коли він вийшов із екіпажу на асфальт сонцем площі , із запахом парфумів , що збуджують людську любов , із запахом , над яким він працював протягом двох років , запахом , стати володарем якого він прагнув усе своє життя ; в ту мить , коли Гренуй бачив і відчував , як непереборно цей пар - фум діє і як , поширюючись із блискавичною швидкістю , полоняє всіх , - у ту мить у ньому знову повсталася вся огида до людей , отруюючи його тріумф так , що він не відчував не те що радості , а навіть найменшого задоволення .
66	The presence of some foreigner in this apartment , with an interpreter to boot , came as a complete surprise to him , and he demanded explanations .	Наявність якогось іноземця , та ще й з перекладачем , у цій квартирі була для нього найбільшим сюрпризом , і він зажадав пояснень .
67	In the bedroom , carried away with her own mischief , Natasha dabbed some cream on Nikolai Ivanovich and was herself struck dumb with astonishment .	Розходившись у спальні , Наташа мазнула кремом Миколу Івановича і сама оторопіла від дива .
68	' Vassily Stepanovich asked with a cough of surprise .	- вражено кахикнувши , запитав Василь Степанович
69	The abbot accepted the letter with the imperial seals and replied that William ' s arrival had in any event been preceded by other missives from his brothers (it is difficult , I said to myself with a certain pride , to take a Benedictine abbot by surprise) ; then he asked the cellar	Абат взяв листа з імператорськими печатями і сказав , що , зрештою , про Вільямова прибуття ще раніше повідомили його інші послання від братів по ордену (звичайно , подумав я з деякими гордощами , настоятеля бенедиктинців важко зах

	er to take us to our lodgings , as the grooms led our mules away .	опити зненацька), відтак звелів келаре ві провести нас до нашого мешкання , а тимчасом стайничі зайнялися нашими м улами .
70	The abbot , as I have said , was a man of great and diplomatic composure , but this time he made a movement of surprise that robbed him totally of that decorum suited to a grave and magnanimous person , as Aristotle has it .	Настоятель , як я вже говорив , був чоло віком вельми дипломатичним і врівнова женим , та цього разу він не стримав ж есту здивування , який позбавив його будь - якого сліду тої достоїнності , яка , на ду мку Арістотеля , подобає особі зацній і шляхетній :"
71	Only the librarian has received the secret , from the librarian who preceded him , and he communicates it , while still alive , to the assistant librarian , so that death will not take him by surprise and rob the community of that knowledge .	Лише бібліотекар отримує цю таємниц ю від свого попередника , і сам ще за життя передає її своєму помічникові , щоб смерть , захопивши його зненацька , не відібрала у громади цього знання .
72	And then , not content with digging in consecrated ground , some , worse than the others , like highwaymen , crouched in the forest and to ok travelers by surprise .	А деяким нечестивцям , гіршим від інших , мало було порпання в посвяченій землі , і вони , наче розбишаки , замаювалися в лісі і нападали на подорожніх ."
73	William decided it was worth taking Remigio by surprise , and he left Salvatore , who ran to seek refuge in the church .	Вільям вирішив , що варто спробувати з аскочити Ремигія зненацька , і залишив у спокої Сальватора , який побіг до церкви шукати потіхи .
74	We will show how the ridiculousness of actions is born from the likening of the best to the worst and vice versa , from arousing surprise through deceit , from the impossible , from violation of the laws of nature , from the irrelevant and the inconsequent , from the debasing of the characters , from the use of comical and vulgar pantomime , from disharmony , from the choice of the least worthy things .	Ми покажемо , що смішне у вчинках береться з уподібнення кращого до гіршого і навпаки , з неочікувано - го обману , з неможливого і з порушення законів природи , з неважливого і з неспослідовного , з пониження героїв , з ужитку блазенських і простацьких гримас , з дисгармонії , з вибору речей мало достойних .
75	Caught by surprise , Harry fell hard on the concrete floor .	З несподіванки Гаррі заточився і впав простом на бетонну долівку .
76	" said Harry in surprise .	- здивувався Гаррі .
77	" I never knew that , " said Hermione , looking at Ron in surprise .	- Я цього не знала , - здивовано глянула на Рона Герміона .
78	To Harry ' s surprise , Hermione followed suit .	На подив Гаррі , Герміона зробила те саме .

79	" said Ron in surprise .	- здивувався Рон .
80	I agree , sir , " said Harry , making Ron drop his books in surprise .	- Цілком з вами згоден , пане професоре , - сказав Гаррі , а в Рона з подиву аж випали книжки .
81	said Lockhart in mild surprise .	- здивувався Локарт .
82	Savage anger distorted the girl ' s face , she emitted a hoarse oath , and at the door Varenukha shrieked and dropped from the air to the floor .	Дика лють спотворила обличчя дівулі , вона хрипко лайнулася , а Варенуха коло дверей верескнув і повалився з повітря на підлогу .
83	I was the one , in my anger , who held him responsible for the accident .	То я спересердя звинувачував його в цьому .
84	Because , by then , blinded by your anger and pride , you thought no one could be saved unless he belonged to your community ?	Тому що на той час ви вже вважали , осліплені своїм шаленством і своєю гординею , що ніхто з тих , хто не належить до вашої спільноти , не може спастися ?
85	On every side will appear abomination and desolation , the Antichrist will defeat the West and will destroy the trade routes ; in his hand he will have sword and raging fire , and in violent anger the flame will burn :	Тоді з усіх кутків вийде омерзіння й нещастя , Антихрист завоює захід і зруйнує всі шляхи , в руках держатиме меч і огонь жерущий , і палитиме все люттю нестримного полум'я :
86	said Professor McGonagall , with cold anger in her voice .	- розлючено запитала професорка Макгогел .
87	Snape ' s face was twisted with anger as he dropped his robes quickly to hide his leg .	Снейпове обличчя скривилося від люті , і він швидко опустив поли мантиї , ховаючи ногу .
88	They hurried up the street , the Grangers shaking with fright and Mrs Weasley beside herself with anger .	- Вони прогнали до самого коріння , уся їхня родина , то всі знають .
89	Harry braced himself for a tidal wave of anger .	Гаррі приготувався до неймовірного спалаху люті .
90	Harry blundered up the corridor , barely noticing where he was going , he was in such an anger .	Гаррі був такий розлючений , що йшов коридором наосліп , навіть не помічаючи , куди прямує .
91	" Ron ' s — or rather , Crabbe ' s — face was contorted with anger .	Ронове - чи точніше Кребове - обличчя розлючено перекошилося .
92	Lucius Malfoy stood there , anger in his face .	У дверях стояв розлючений Луціус Мелфой , а під його рукою зіщулився перебинтований з голови до ніг Добі .
93	" Mr Malfoy went even paler than usual , but his eyes were still slits of anger .	Містер Мелфой зблід , як мрець , але його очі щілини й далі променилися люттю . - І що ?
94	this one thunderstruck by a pleasurable	Замешкані Духом й осяяні одкровенням

	consternation , that one pierced by a consternated pleasure , some transfigured by wonder , some rejuvenated by bliss , there they all were , singing with the expression of their faces , the drapery of their tunics , the position and tension of their limbs , singing a new song , lips parted in a smile of perennial praise ..	тіла та члени , зсудомлені зачудуванням лики , взнеслі од захвату погляди , роз'ятрені любов'ю щоки , розширені блаженством зіниці ; одного пойняла ніжна туга , другого пронизала тужлива ніжність , того преобразило здуміння , а того омолодило радіння ; й усе співає нову піснь - риси облич , бганки тунік , порухи і натужність кінцівок , вуста , напіврозту - лені усміхом вічної хвали
95	Some five minutes later the barman was bandaged with gauze , knew that the best specialists in liver diseases were considered to be professors Bernadsky and Kuzmin , asked who was closer , lit up with joy on learning that Kuzmin lived literally across the courtyard in a small white house , and some two minutes later was in that house ..	Хвилини через п'ять буфетника було перев'язано марлею , і він дізнався , що найкращими фахівцями з хвороб печінки вважаються професори Бернадський та Кузьмін , спитав , хто з них ближче , загорівся від радості , коли дізнався , що Кузьмін живе ось тут через двір у маленькій біленькій віллі , й хвилини за дві був уже там
96	Now joy was boiling up in her , in all of her , in every particle of her body , which felt to her like bubbles prickling her body all over .	Тепер у ній у всій , у кожній часточці тіла збульковувала радість , і вона відчувала , як ці бульки поколюють і лоскочуть усе її тіло .
97	But as my soul was carried away by that concert of terrestrial beauty and majestic supernatural signals , and was about to burst forth in a psalm of joy , my eye , accompanying the proportioned rhythm of the rose windows that bloomed at the ancients ' feet , lighted on the interwoven figures of the central pillar , which supported the tympanum .	Але коли душа моя , захоплена сим суголосям земних красощів і величавих надприродних знамень , мало не вибухнула у радісному гімні , око моє , мандруючи задомірним ритмом круглих ажурових віконць в ногах у старших , дісталось до сплетених разом постатей , що становили цілість із серединним пілястром , який підтримував тимпан
98	He cast on us a gaze at first bewildered , as if we had disturbed him during an ecstatic vision ; then his face brightened with joy ..	Спершу його погляд зупинився на нас розгублено , немов ми розпорошили його екстатичну візію , а тоді лице його освітілось радістю .
99	It was as if all creation spoke to me of her , and I desired to see her again , true , but I was also prepared to accept the idea of never seeing her again , and of never lying again with her , provided that I could savor the joy that filled me that morning , and have her always near even if she were to be , and for eternity , distant .	Немов уся вселенна говорила мені про неї , і я бажав - так , бажав знов побачити її , але був готовий навіть змиритися з тим , що ніколи її не побачу , ніколи більше не з'єднаюся з нею , аби лиш мати змогу насолоджуватися тією радістю , яка пронизувала мене наскрізь того ранку , і відчувати її завжди поруч , навіть коли вона вічно буде далеко .
100	It is not sinners who will see the dawn of the eighth day , when a sweet and tender voice will rise from the east , in the midst of the heavens , and that angel will be seen who commands all the other holy angels , and all	Грішникам не уздріти світанку восьмого дня , коли посеред неба залунає голос ніжний і солодкий , що прийшов зі сходу , і явиться той Ангел , який владу має над усіма іншими святими ангелами

	the angels will advance together with him , seated on a chariot of clouds , filled with joy , speeding through the air , to set free the blessed who have believed , and all together they will rejoice because the destruction of this world will have been consummated !	, і всі ангели наступатимуть разом з ним , сидячи на колісницях хмар , радісно і стрімко линучи в повітрі , щоб визволити вибраних , які увірували , і всі разом ликуватимуть , бо знищення цього світу сповнилось !
--	---	---